

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaft II: 1a, Blaast de bazum!

Vrijdag 9 Maart 1900.

Dagg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huize woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 32 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezeden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

ZAANDAM, 8 Maart 1900. Met blijdschap en dankbaarheid aan den Heere onzen God, ontvingen wij heden het bericht, dat de Welc. heer Ds. W. Breukelaar van Halfweg de beroeping naar hier heeft aangenomen.

Namens den Kerkeraad A.
G. VAN RIJSEN, Scriba.

BOXUM, 5 Maart 1900. Na eenigszins verontrust te zijn, doordien onze Eerw. en geliefde Leeraar Ds. N. Y. v. Goor, eene roeping ontving van de Geref. kerk te Grand-Rapids, N. A., mochten we gister uit zijnen mond vernemen, dat hij met vrijmoedigheid voor deze roeping belandte. Ontvangde de Heere den dank voor de blijdschap, die kerkeraad en gemeente snaken en zegene Hij verder ZW's arbeid onder ons.

Namens den Kerkeraad,
B. V. D. BERG, Scriba.

HALFWEG, 5 Maart 1900. Hoezeer wij ook hadden gehoopt, dat onze geliefde Leeraar Ds. W. Breukelaar ons nog niet zou verlaten, moesten wij toch gistermorgen van Z.Eerw. vernemen, dat hij, na veel gebed, had gemaakt de roeping der Geref. kerk te Zaandam A. te moeten aannemen. Ruste 's Heeren zegen op dit besluit, is de wench van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
G. VAN ANDEL, Scriba.

De Kerkeraad der Geref. kerk te Eernewoude geeft door dezen bericht, dat op 21 Febr. l.l., met toestemming en medewerking der Classis Leeuwarden, de Geref. kerk alhier is openbaar geworden. Wegens ongesteldheid van Ds. J. Wisse van Garijp, werden, onder leiding van Ds. J. Kooi van Bergum, ouderlingen en diakenen verkozen en in hunne ambten bevestigd. Door de goedertierenheid des Heeren mag ook hier de kerk, hoewel van kleine kracht, weer geregeerd worden naar de nimmer wettig afgeschafte Kerkenordening van 1618/19. Moge de Heere ons daartoe kracht en wijsheid geven.

Het adres van den Kerkeraad is aan:

J. A. DE HAAN.
Namens den Kerkeraad,
W. R. TOERING.

Eernewoude, 6 Maart 1900.

Miliciens, Garnizoen Assen.

De Kerkeraad der Geref. kerk te Assen, vraagt dringend aan Onders en Kerkeraden de tijdige toezending der attestaties van de jongelingen, die in deze maand hier in garnizoen komen. — Hij maakt tevens attent op het „Tehuis” voor Militairen aan de Vaart, in de nabijheid der kazernes, huisvader de heer E. Westerop.

Namens den Kerkeraad,
W. W. SMIT, Praeses.
J. VAN DALEN HZ., Scriba.

Assen, Maart 1900.

Garnizoen Amersfoort.

De Kerkeraad der Gereformeerde kerk te Amersfoort B vraagt vriendelijk maar dringend, zoo spoedig mogelijk nauwkeurige opgave van de adressen der jongelingen, die dezer dagen alhier in garnizoen komen.

H. TEERINK, Praeses.
G. SCHIMMEL, Scriba.

CLASSEN.

Classis Haarlem.

Vergadering der Classis Dinsdag 13 Maart, e.k. Op het Agendum komt behalve de gewone punten voor: een verzoek van den kerkeraad van Sloterweg en een van den kerkeraad van Hoofddorp om grensregeling.

Namens de Raden der Geref.
kerk te Haarlem,
TIBBEN.

Haarlem, 6 Maart 1900.

Classis Apeldoorn.

Na afgelegd preparatoir examen voor de Classis Apeldoorn, op 14 Febr. l.l., is met algemeene stemmen beroepbaar gesteld bij de Geref. kerken in Nederland de Eerw. heer H. Koffijberg, Candidaat in de H. Godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

D. KOFFIJBERG.

PROVINCIEËN.

VERTREK VAN Ds. BAKKER.

De Kerkeraad der Geref. kerk van Heeg heeft het voorrecht, mede namens de Deput. der Geref. kerken van Friesland tot de Zending onder Heidenen en Mahomedanen, ter kennis te brengen van al onze kerken, dat de Welc. heer Ds. D. Bakker D. V. naar Java hoopt te vertrekken op Donderdag den 22sten Maart e.k.; en hij verzoekt, dat alle kerken, inzonderheid in hare samenkomsten op Zondag den 18en Maart e.k. dezen missionairen diens des Woords met zijn gezin in den gebede mogen aanbevelen aan de hoede en bewaring van den Heere, onzen God.

Namens den Kerkeraad voorn.,
H. C. VAN DEN BRINK, Praeses.
P. DE ROOS, Scriba.

Heeg, 5 Maart 1900.

ONTVANGSTEN.

Voor de Inw. Zending in den Zuid-Oosthoek van Friesland.

Van de Jongel.-Vereniging te Katwijk a/d Rijn f 2,50
Van de Zending-Commissie te Maassluis f 20,—
Door br. J. Wouda van X te Boekoop f 30,—
En van Mej. van Kempen te Voorschoten f 10,—
Gecollecteerd in de kerk te:
Heinkenszand f 26,— Oost- en West-Souburg f 12,28
Wolfsaardijk f 15,— Zierikzee f 25,—
Axel f 30,77½ Bergen op Zoom f 10,—
Terneuzen f 41,75

P. A. SMULDE, Penningm.

Heereveen, 5 Maart 1900.

Inwendige Zending in Drente.

Deputaten hebben het genoege, mede te deelen dat in Febr. jl. bij hen de volgende bijdragen zijn ingekomen:
Van de Zending-Vereniging te Maassluis f 20,—
Collecte bij de Bijbelzendingen te Haverberg f 3,97
Collecte bij eene spreekbeurt van br. de Braal te Arnhem f 22,36
Jaarlijkse bijdragen van de kerk te Hollandscheveld f 15,
Hogerveen f 50, Meppel f 40, Nijveveen f 10, Ruinerwold f 25 en Zuidwilde f 5.
De gevers zeggen wij dank en houden ons voorts tot het ontvangen van bijdragen aanbevelen. De Zending is Gods wil, doch om zo uit te voeren hebben wij stoffelijke steun noodig, daarom verzoeken wij, dat de broeders en zusters dien ook voor de Inw. Zending niet onthouden zullen.

Namens de Deputaten,
H. A. DIJKSTRA, Sec.-Penn.

Diezer Maart 1900

Voor de Inw. Zending en Bijbeloalp in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:
Contributie over 1899. Uit Brimmelen: N. H. H. f 1,50,
P. W. v. d. S. f 0,50, J. v. S. f 0,50, C. L. S. f 0,50, J. G. V. f 0,50.
Clt. Rozenburg: Ds. A. S. f 1,50, Wed. S. f 2,50

Giften: Postwissel van X te Boekoop f 20,—
Gecollecteerd te Maassluis B f 10,—
Van de Zending-Commissie te Maassluis f 25,53
Van de Zending-Vereniging te Maassluis f 1,—
Van K. J. Kraan — Den Haag f 1,—
Postwissel van G. v. W. te Dorst f 10,—
Door Ds. H. J. Binenna: Van J. S. te Putten f 2,—
Van den Sec. der Zending-Vereniging te Heereveen f 3,—
Van M. J. Binenna, Sec. Zending-v. Tilburg f 10,—
De Dekker schrijft ons over den arbeid te Roermond het volgende: „Er is (daar) een catechist, waarvan ik veel genoege heb. Dat is een knaap van 15 jaar. Toen hij voor het eerst mijn catechistaat werd, wist hij van de waarheid nog niets. In den letterlijken zin had hij nooit van Jezus gehoord. Van God en den Bijbel wist hij niets. Nu leert dit jonge mensch uitstekend, en begint met de geschiedenis al wat op de hoogte te raken.”
We voegen hier niets bij. We verwachten alleen, dat velen steun zullen bieden voor zulk een treffenden en noodzakelijken arbeid.

Namens Deputaten,
Raamsdonk, 5 Maart 1900. J. C. C. VOIGT, Penningm.

Voor de Theologische School.

Dinteloord (S. C.) f 19,53 Brouwershaven f 5,25
Nieuw (S. C.) f 12,01½ Brunnisse f 12,10
Nieuw (S. C.) f 5,55 Camperland f 8,66
Gorinchem, nagift, f 2,— Colijnsplaat f 6,32
Voorst f 3,20 Geersdijk f 2,01½
Amersfoort A. i/h. f 8,—
Kerkzake een gift f 2,50 Nieuwerkerk f 9,—
Velp B f 10,81 Oosterland f 3,14
Zierikzee f 15,85 Scharendijke f 10,43
Zonnemaire f 8,67½ Wisselkerke f 1,12½
Door Ds. J. H. Donner te Leiden van S. te Pretoria f 100,—
Zuid-Afrika voor de Theol. School f 100,—
Door Ds. W. H. Gispin te Amsterdam, onder het motto „Gereed” f 5,—

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. C. M. W. Plet te Wezep, Corr. Cl. Harderwijk de contributies uit Wezep: J. Pol f 1, J. Boer f 1, J. Visser f 1, J. H. Blok f 1, T. van Weeghel f 1, H. Groen f 1, P. Drost f 1, T. Boer f 1, A. IJzerman f 0,50, Ds. Plet f 1.
Uit Putten: Ds. H. Kuik f 2,50, G. v. d. Zanden f 2,50, E. v. d. Zanden f 2, J. v. d. Zanden f 2, D. v. Elten f 1,50, L. van Elten f 1, R. Kop f 1, G. Jansen f 1,50.
Uit Ermelo: A. A. Esmeijer f 1, A. Loot f 2, Ds. E. H. Rullman f 1, H. Breemer f 1, Joh. T. de Lange f 2,50, M. Dijkgraaf f 1, J. Tromp f 1, J. H. van Andel f 5, H. Sap f 5, R. H. Roos f 2, J. Steenmet f 1, M. v. d. Brink f 0,50, J. Tempel f 1, C. Sanger f 1.
Verder met hartelijken dank aan den onbekenden geveer X, ontvangen van Prof. Wielenga de Aandeelen No. 216, 217, 218 en 219 afkomstig van wijlen de familie Keller—de Jong te Nieuwendijk.

De Penningmeester

Zwolle, 3 Maart 1900, van de Theologische School,
Potgietersingel 120. DR. H. FRANKEN.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van Meijer, J. Zeldenzijk te Gouda 3 m. opbrengst uit HED's busje f 16,50
Van W. Fokkens te Stadskanaal zijnde 1/4 opbrengst Zendingenbus der Geref. Jongelingsvereniging f 2,50
Van Mej. A. Bonda Haarlem namens Geref. Jongelingsvereniging „Doreas” f 1,50
Ten zwaarte verlijd door bovenstaande liefdegaven blijft de ondergetekende zich aanbevelen. Mochten meerdere dames genegen zijn, om, evenals Mej. Zeldenzijk zoo getrouw doet, met een busje te werken, ten behoeve van de bearbeiding van het oude volk der Joden.

Rotterdam,
2 Maart 1900. N. KOORS,
Oost-Molenstraat 5.

HET UNIE-RAPPORT.

In de 17e Jaarvergadering van de Unie, gehouden te Utrecht den 16en April 1895 werd een Rapport voor Schoolwetwijziging ingediend, dat door eene Commissie van 14 leden ontworpen was en daar op de vergadering der Unie met groote eenparigheid aangenomen werd. Dat Rapport ging uit van het feit, dat er nog altijd allerlei grieven bestaan tegen de tegenwoordige regeling van het lager onderwijs. De bijzondere scholen staan, in weerwil van de in 1889 haar toegekende subsidie, nog verre bij de toegekende subsidie, nog verre bij de openbare ten achter. De lotsverbetering der onderwijzers is onmogelijk, wanneer de kosten van het onderwijs nog langer gedragen moeten worden door de reeds te zwaar gedrukte gemeenten of ook door de verenigingen of besturen der school. En de richting van vele openbare onderwijzers vindt hoe langer hoe meer ook bij voorstanders der openbare school bezwaar.

Het Rapport zocht deze grieven weg te nemen en den schoolstrijd tot een goed einde te brengen, door eene meer volledige toepassing van de bij de wet-Mackay in 1889 aangenomen beginselen te eischen.

En die toepassing zou dan daarin moeten bestaan, dat
10. de volle kosten van alle gewone, eenvoudig ingerichte lagere scholen voortaan gedragen werden, niet door particulieren, verenigingen of gemeente-

besturen, maar alleen en uitsluitend door het Rijk, of den staat;

20. dat het Rijk deze kosten vinden zou uit eene schoolbelasting, van alle ingezetenen geheven, uit opcenten op directe belastingen, of op eenige andere wijze, maar altijd zoo, dat gebruikers en niet-gebruikers beiden zouden bijdragen tot de kosten van het onderwijs;

30. dat de uitkeering der Rijksbijdrage, evenals thans, verbonden werd aan voorwaarden, die de inrichting van het onderwijs vrijlaten en alleen strekken, om de besteding der Rijks gelden voor het beoogde doel te verzekeren.

Aan de goede bedoeling der opstellers viel geen oogenblik te twifelen. Allen waren jaren lang bekend als warme voorstanders van het Christelijk onderwijs. Zij wilden ongetwijfeld niets anders dan de vrije school voor de natie, en dachten er niet aan, om de Antirevolutionaire beginselen in zake het lager onderwijs te verzwakken of aan de rechten der ouders tekort te doen.

Toch lokte hun Rapport, wel niet testond, maar toch na verloop van tijd gewichtige bedenkingen uit. De Standaard opende den strijd en achtte het, hoewel sympathie hebbende voor zijne algemeene strekking, toch beslist onaannemelijk, omdat
10. onze Christelijke onderwijzers, bij invoering eener wet in den geest van het Unie-rapport, geheel van staatsgeld zouden leven;

20. alle werk der liefde, alle collecte in het heilighdom, alle vrijwillige werkzaamheid en alle offergiving voor de school weg zou vallen;

30. het stelsel van overheidsdwang in de plaats zou komen van ouderplicht en Christelijke liefde;

40. in tal van plaatsen de vrije school in eene overheidschool zou worden omgezet;

50. nadat onze veerkracht gebroken was, eene kleine wetswijziging voldoende zou zijn, om alle Christelijk onderwijs weer naakt aan den dijk te zetten, en eindelijk omdat
60. het Unie-rapport in vele punten afweek van het verleden en de beginselen der Antirevolutionaire partij, o.a. daarvan, dat de openbare school als gemeentestelling zoo veel mogelijk blijve buiten directen invloed van het Rijk; dat, wie daartoe in staat is, zelf het onderwijs zijner kinderen betale; dat het Rijk, ter bevordering van het onderwijs, niet de school maar de ouders ondersteunde; dat de Christelijke vrijgevigheid de hoofdbron van inkomsten blijve voor de Christelijke school.

De eisch van de Standaard was dan ook, dat men het Unie-rapport zou intrekken, dat men de lei schoon zou maken en opnieuw, maar nu met verende krachten, de vraag aan de orde zou stellen, welke positie in ons staatsrecht aan de vrije school behoorde te worden ingeruimd.

In aansluiting aan deze critiek op het Unie-rapport dienden in Nov. 1896 bij het bestuur der Unie veertien heeren een bezwaarschrift in en lichtten dit in een nader schrijven van Febr. 1897 toe. De ondertekenaars van dit bezwaarschrift waren de heeren J. Woltjer, H. Bijleveld, P. van Son, W. Hovy, F. L. Rutgers, A. Kuiper, H. Bavinck, D. P. D. Fabius, W. Geesink, D. K. Wielenga, P. Biesterveld, J. van Alphen, T. A. J. van Asch van Wijck en C. M. E. van Loben Sels.

De bezwaren, die door deze veertien heeren tegen het Unie-rapport werden ingebracht, hielden in, dat de daarin voorgestelde regeling van het lager onderwijs

10. door de centralisatie, welke zij invoert, de kosten van het onderwijs enorm zal opdrijven, wijl het Rijk de duurste kassier is en iedere corporatie of gemeente daarvan zoo veel zal trachten te trekken, als zij kan;

20. ingaat tegen het beginsel, dat wie daartoe in staat is, zelf het onderwijs zijner kinderen bekostigt, wijl zij algemeen kosteloos lager onderwijs invoert, alle schoolgeldheffing in eigenlijken zin vervallen doet en aan alle liefdegaven een einde maakt;

30. het zedelijk besef van de verantwoordelijkheid der burgers op het gebied van het lager onderwijs verzwakt, de scholen afhankelijk maakt van het Rijk, den band tusschen ouders en onderwijzers, die onwillekeurig hun be-

taalsman naar de oogen zien, verslapt, en op den duur de vrijheid van het Christelijk onderwijs in groot gevaar brengt;

40. een stelsel voorstaat, dat ligt in de richting van de beginselen van het socialisme, wijl het uitgaat van de gedachte, dat de geheele maatschappij moet zorgen voor iets, dat van algemeen belang is.

Tegenover deze bezwaren gedroeg het bestuur der Unie zich op zeer hoffelijke wijze. Niet alleen nam het er met de meeste belangstelling kennis van, maar het stelde ook aan de vergadering der Unie op 20 April 1897 voor, om het bezwaarschrift in handen te stellen van de Commissie voor Schoolwetwijziging met opdracht, om daarover vóór 1 Januari e.k. advies uit te brengen; welk voorstel door de vergadering der Unie terstond en gaarne aangenomen werd. Maar het besloot ook in zijne vergadering van 25 Febr. 1898, om de Commissie voor Schoolwetwijziging, vooral ook met het oog op het te wachten wetsontwerp op den Leerplicht, met een drietal leden aan te vullen.

Deze drie leden werden zeker niet zonder opzet gekozen uit de ondertekenaars van het bezwaarschrift tegen het Unie-rapport. Al had de uitbreiding der Commissie voor Schoolwetwijziging ook vooral plaats met het oog op het Leerplicht-ontwerp, toch bood zij, daar zij in toevoeging van drie ondertekenaars

van het bezwaarschrift bestond, vanzelf gelegenheid, om over het Unie-rapport van gedachten te wisselen, de bezwaren weg te nemen of eraan tegemoet te komen, en zoo weder tot eenstemmigheid te geraken.

De drie leden, waarmede de Commissie voor Schoolwetwijziging uit de onder- tekenaren van het bezwaarschrift uitge- breid werd, waren de heeren Kuyper, Woltjer en Bavinck. Op eene van hare vergaderingen ten vorigen jare droeg deze Commissie aan eene Sub-commissie bestaande uit de heeren Kuyper, Mackay, de Savornin Lohman en Woltjer op, om, het Unie-rapport te herzien en, indien mogelijk, zoo te wijzigen, dat het aller instemming verwierf en de dissenterende broederen weer samen- bracht.

Dit gewijzigd Unie-rapport kwam in de vergadering van de Commissie op 24 Jan. j.l. ter tafel, werd na enkele verbeteringen in de redactie door de Commissie vastgesteld en aan het Be- stuur der Unie toegezonden.

Op de wijzigingen, in het Unie-rapport aangebracht, komt dus alles aan. Zij moeten van dien aard zijn, dat de ge- wichtige bezwaren, die er vroeger tegen ingebracht werden, erdoor weggenomen zijn en dat zij het Rapport ten volle aan- nemelijk maken.

Hoofdzakelijk komen zij hierop neer, dat meer en sterker dan in het oor- spronkelijk Unie-rapport nadruk gelegd wordt op het betalen van schoolgeld door diegenen, die van het onderwijs gebruik maken en niet tot de onver- mogenden behooren.

Het oorspronkelijk Rapport zei alleen, dat de onderwijskosten kwamen ten laste van het Rijk en dat het Rijk deze vinden kon door invoering van eene schoolbelasting van alle ingezetenen ge- heven, door opcenten op directe belas- tingen of op eenige andere wijze.

Uit de laatste woorden blijkt, dat het eerste Rapport de regeling van de wijze, waarop de staat de gelden van de onder- wijskosten vond, voor eene onderge- schikte zaak hield. Indien het niet kon op de eene wijze, dan moest het ge- schieden op eene andere. De beste wijze moest toch door den wetgever worden onderzocht en voorgesteld. De hoofd- zaak hing hier niet van af.

Vandaar dat het zeker geen moeite kostte, om de ontwerpers en voorstan- ders van het oorspronkelijk Unie-rapport te bewegen tot het aanbrengen van eenige wijzigingen, die de regeling van de schoolgeldheffing betroffen.

Het gewijzigd Rapport hecht echter aan de wijze, waarop de onderwijskos- ten gevonden worden, meer gewicht.

Het wil namelijk, dat de onderwijs- kosten in de eerste plaats gevonden wor- den uit de schoolgelden en dan voor het ontbrekende ten laste gebracht worden van het Rijk. En daarom nam het als eerste conclusie aan, dat op de lagere scholen van hen, die niet tot de onver- mogenden behooren, een proportioneel schoolgeld wordt geheven, naar bij de wet vast te stellen regelen.

Deze wijziging is belangrijk en mag in betekenissen niet onderschat worden. Er wordt beter door gehandhaafd, dat de school van de ouders moet uitgaan. Er wordt gerekend met het beginsel, dat de gebruikers van het onderwijs zooveel mogelijk zelf de kosten moet- den dragen. Er wordt naar gestreefd, dat het Rijk alleen optrede, om het ont- brekende aan te vullen en dat dus subsidie het karakter van subsidie be- houde.

Toch mag betwijfeld, of deze wijzi- ging, hoe belangrijk ook op zichzelf, het Rapport voor alle voorstanders van Christelijk onderwijs aannemelijk maakt.

Waarschijnlijk zou de rechtmatigheid van dezen twijfel reeds terstond erkend zijn, als de Commissie voor Schoolwet- wijziging, na bespreking en aanneming van het gewijzigd Rapport, gedaan had wat zij, indien niet naar streng recht toch billijkheidshalve, had behooren te doen.

Wat toch was het geval? Er was bij het Bestuur der Unie een bezwaar- schrift ingekomen, door veertien heeren ondertekend. En wel werden er drie hunner uitgenoodigd, om zitting te nemen in de Commissie voor School- wetwijziging. Maar deze drie heeren hadden, toen zij deze uitnoodiging aan- namen, van hunne mede-ondertekenaars hoegenaamd geen mandaat. Zij handel- den geheel op eigen gelegenheid.

Hun al of niet instemming met het gewijzigd Unie-rapport kan dus in geen enkel opzicht bindend zijn voor de an- dere ondertekenaars van het bezwaar- schrift. Het is best mogelijk, dat de drie heeren, die in de Commissie wer- den opgenomen, door de aangebrachte wijzigingen bevredigd waren, maar dat bij de anderen de bezwaren geheel of gedeeltelijk bleven bestaan.

Daarom had het op den weg der Com- missie gelegen, om het gewijzigd Rap- port, na dit zelve te hebben aangenomen, toe te zenden aan de onderteeke-

naars van het bezwaarschrift, met de vraag, of zij zich nu in het Rapport konden vinden en gezamenlijk den strijd wilden aanbinden voor de vrije school voor heel de natie, in den zin waarin het Rapport dit bedoelt.

Wanneer dit geschied ware, zou waar- schijnlijk wel gebleken zijn, dat, al zijn enkele ondertekenaars door de wijzi- gingen voldaan, toch niet allen ten volle door haar bevredigd zijn.

Daarom zij het vergund, om aan enkele bezwaren uiting te geven, die ook nu nog tegen het gewijzigd Rapport kunnen worden ingebracht. Dit geschiedt niet uit betweterij, uit zucht tot critiek of uit lust in oneenigheid, maar juist, om op zoo gewichtig punt door wrijving van gedachten tot klaar- heid van inzicht en tot eenstem- migheid van overtuiging te komen.

Het betreft hier eene allerbelangrijkste zaak. De Christelijke, vrije school is jaren lang het voornaamste en bijna het eenige belang geweest, dat de Antire- volutionaire partij in hare praktische politiek verdedigd heeft. Er zijn daar- over beginselen verkondigd en denk- beelden verspreid, die na veel moeite en strijd althans eenigermate in het bewustzijn van het volk zijn inge- drongen. Wanneer daarmede eensklaps gebroken en eene gansch nieuwe richting wordt ingeslagen, dan mag en moet ieder lid der Antirevolutionaire partij zich daarvan rekenschap geven. Dan dienen allen te weten, waar wij aan toe zijn, wat richting wij inslaan, en waar wij wellicht uitkomen.

Want eene „nieuwe phase” gaan wij in, wanneer het Unie-rapport, gewij- zigd of ongewijzigd, aangenomen wordt tot program in den schoolstrijd. Dit staat voor ieder vast en is ook voor geen ontkenning vatbaar.

De wijziging, die in het Unie-rapport is aangebracht, laat de nieuwe richting, waarin het den schoolstrijd leidt, onge- moeid en ongedaerd. Beginsel en uit- gangspunt zijn in het gewijzigd Rapport dezelfde als in het ongewijzigde.

Dat beginsel is, dat de rechtsonge- gelijkheid, die thans nog tusschen de bijzondere en de openbare school bestaat, moet weggenomen worden in den weg van eene meer volledige toepassing der in 1889 aangenomen beginselen.

Dit beginsel ligt niet zuiver op de lijn, welke tot dusverre door de Anti- revolutionaire partij vervolgd werd.

Niet eens, maar herhaalde malen en telkens weer is het haar voorgehouden, dat de schoolwet van 1859, hoewel verademing brengend, slechts noode werd aanvaard en niet strookte met het beginsel en het verleden van den strijd, die door de Christenen in Neder- land voor de school met den Bijbel was gevoerd. Thans echter worden de beginselen dier wet ten volle gehuldigd en niets minder dan hunne volledige toepassing gevraagd.

Weliswaar tracht het gewijzigd Rapport, gelijk boven is erkend, den plicht der ouders bij het lager onder- wijs en de heffing van schoolgeld te handhaven. Maar het is niet boven allen twijfel verheven, dat deze poging in dit verband kans van slagen zal hebben.

Want 1o. de aanvaarding van het beginsel en uitgangspunt van het eerste Rapport stelt deze goede poging in de schaduw. Indien de Antirevolutionairen de wet alleen konden maken, zou er partij van te trekken zijn. Maar dit is natuurlijk niet het geval. Wanneer Roomschen, Liberalen, Radicals, Socia- listen geen of zoo goed als geen school- geldheffing wenschen en de Antirevo- lutionairen overeenkomstig de wet van 1889 vóór alles rechtsgelijkheid begeren van openbaar en bijzonder onderwijs, staan zij zwak tegenover hunne tegen- standers en wordt schoolgeldheffing een ondergeschikt punt.

2o. Het gewijzigd Rapport laat dan ook in het midden, door wie en op wat wijze de schoolgeldheffing zal plaats hebben. Het spreekt wel van school- geldheffing naast belastingheffing. Maar het laat onbeslist, of de gemeentebestu- ren, de corporaties, de particulieren, dit schoolgeld moeten heffen, dan wel of het Rijk dit zelf rechtstreeks doet. In elk geval wordt er geen beginsel van gemaakt en schijnt het eene zaak van praktische regeling, die het best door den wetgever kan worden opgelost.

3o. Maar al zou er inderdaad eene geringe, eigenlijke schoolgeldheffing bij invoering eener wet in den geest van het Unie-rapport behouden kunnen blij- ven, al het ontbrekende zou toch tot op die hoogte, waarop eene gewone een- voudig ingerichte school onderhouden kon worden, door het Rijk worden aan- gevuld. Een groot deel van de bezwa- ren, die tegen het eerste Rapport werden ingebracht, blijven daarmede ook onver- zwakt tegen het tweede bestaan. Alle werk der liefde, alle collecten in het heiligdom, alle vrijwillige werkzaamheid, alle tegemoetkoming van den een in de kosten van den ander zou wegvallen.

De vermogenden zouden een klein pro- portioneel schoolgeld betalen, maar overi- gens leven allen van den staat.]

4o. Ook in het gewijzigd Rapport is niet beslist, aan wie de uitkeering der Rijksbijdrage geschieden zal. Wel wordt gezegd, dat deze verleend moet worden aan de scholen en hare uitkeering slechts verbonden mag worden aan voorwaar- den, die de inrichting van het onderwijs vrijlaten en alleen strekken, om de be- steding der Rijkselden voor het beoogde doel te verzekeren. Maar het wordt geheel in het midden gelaten, aan wie deze uitkeering geschiedt. Het zou met het Unie-rapport niet in strijd zijn, als bv. de traktementen der onder- wijzers door den staat zelf werden uit- betaald. Vele onderwijzers zouden dit ongetwijfeld ook het liefste willen. Door de traktementen te ontvangen van den staat, werden zij een soort van Rijks- ambtenaren — eene positie, die naar de de heerschende meening, de vrijste, de veiligste en de zekerste is. En bij even- tueele botsing zouden zij zonder twijfel de zijde van den betaalsman kiezen. Want wie het geld heeft, heeft de macht.

Is er daarom niet eenige reden om te zeggen, dat de meeste bezwaren, die tegen het eerste Rapport werden inge- bracht, ook tegen het gewijzigde, met ongeveer dezelfde kracht blijven bestaan?

Practisch is er voor het Unie-rapport veel te zeggen. Socialisten en Radicals sturen in dezelfde richting. Onder de Liberalen gaan er stemmen op in gelijken geest. De Roomschen kunnen het stelsel aanvaarden, zonder vrees voor hunne zelfstandigheid. De openbare onder- wijzers streven er hoe langer hoe meer naar, om staatsambtenaren te worden. De bijzondere onderwijzers worden op lotsverbetering bedacht. Er bestaat kans, dat men langs dezen weg eenig resul- taat verkrijgt en een goede winst be- haalt.

Maar niet zoo zeker is, of het beginsel der Antirevolutionaire partij ongerept uit dezen strijd te voorschijn zal komen en de vrije, Christelijke school niet het kind van de rekening zal worden.

Wanneer het alleen gold eene ver- andering van tactiek of zelfs eene aan- vraag om verhooging van subsidie, dan zou het niet de moeite waard zijn, om er veel woorden aan te verspillen.

Maar zoo staat de quaestie toch niet. Het Unie-rapport luidt eene geheel nieuwe phase in den schoolstrijd in. De vrije scholen, welke het voorstaat, zijn niets anders dan staatsgezindheids-scholen, schoon in gewijzigden vorm, en waar- schijnlijk van mindere conditie, dan in den tijd, waarin Groen van Prinsterer ze begeerde. Want in de 25 jaren, die sedert zijn voorbijgaan, is veel ver- anderd. Het socialisme is opgekomen. Het liberalisme is voor een deel den radicalen kant opgegaan. Rome is ver- sterkt. Thans kan niet meer met dezelfde vrijmoedigheid tot ideaal wor- den gesteld, wat toen de beste oplossing van den schoolstrijd scheen.

Want wie thans scholen in den zin van het Unie-rapport voorstaat, loopt gevaar, om met lang en krachtig ge- predikte beginselen van de Antirevo- lutionaire partij in botsing te komen; de zedelijke winste van verantwoordelijk- heid en plichtsbeseft, die bij de ouders verkregen is, veer geheel te verliezen; voor de richting, waarin bij middelbaar en hooger onderwijs gestuurd moet worden, een gevaarlijk antecedent in het leven te roepen; bij de kerk het bewustzijn en de roeping van hare financiële vrijheid op ernstige wijze te verzwakken; de neutraliteit van den staat in beginsel te aanvaarden; de geestelijke vrijheid op te offeren aan geldelijke afhankelijkheid, en het ideaal prijs te geven voor de moeilijkheden en de gediensigheden der practijk.

Indien alzoo ook het gewijzigd Rapport niet voldoet, ligt de vraag voor de hand, welke richting dan in den schoolstrijd moet worden ingeslagen. Zij, zoo zegt men, die om het schoone ideaal de ver- wezenlijking van het Unie-rapport zouden willen tegenhouden, zijn geroepen, om een middel aan de hand te doen, dat voorzien kan in den onhoudbaren toestand, waarin zoovele onzer Christelijke scholen verkeeren.

Deze eisch is niet ten eenenmale billijk. Toen de ondertekenaars van het bezwaarschrift tegen het eerste Rap- port van het Bestuur der Unie het ver- zoek ontvingen, om hun eigen stelsel te geven, hebben zij zich daarvan onthouden en geantwoord, dat, ook al waren zij daartoe niet bij machte, hun critiek toch gegrond wezen kon en deze op zichzelf te beoordeelen was.

En zoo ook, indien iemand aantoonen kan, dat het gewijzigd Rapport afwijkt van wat dusver door de Antirevo- lutionaire partij als beginsel en ideaal voor onderwijs en opvoeding beleden is, dan is hij daarmede toch nog volstrekt niet geroepen om zelf een anderen, beteren weg voor den schoolstrijd in de toekomst aan te wijzen; zijne critiek heeft op zichzelf waarde. Beginsel en ideaal gaan

boven geldelijk voordeel en onbekrompen staatssteun.

Toch ligt er waarheid in het spreek- woord, dat de critiek gemakkelijk, maar de kunst moeilijk is. Afbreken is goed op zijn tijd, maar opbouwen is beter.

En zulk een opbouwen in den stijl van de Antirevolutionaire beginselen schijnt ook niet gansch onmogelijk te zijn.

Daartoe dient slechts een ander uit- gangspunt gekozen, dan in het Unie- rapport geschiedt. Dit Rapport zoekt de beëindiging van den schoolstrijd in eene meer volledige toepassing van de beginselen der wet van 1889. Maar het ligt veel meer op de lijn van het Antirevolutionaire program, om deze beëindiging te zoeken in eene volledige toepassing van het groote beginsel, dat de school in de eerste plaats aan de ouders behoort en van hen behoort uit te gaan.

In verband daarmede verdient één punt uit het Rapport nog bijzonder de aandacht, dat tot dusver met opzet on- aangeroerd bleef.

Zoowel de tweede als de eerste uit- gave van het Rapport nam onder de conclusiën ook deze op: Voor zoover de ingezetenen niet zelf in hun onderwijs voorzien, treden in hunne plaats de ge- meentebesturen op. Hun worde de vrij- heid verleend het beheer hunner scholen over te dragen aan eene plaatselijke schoolcommissie.

In de overwegingen wordt terecht ver- wacht, dat, wanneer er eene schoolwet kwam in den zin van het Unie-rapport, er overal particuliere scholen van allerlei richting zouden verrijzen.

Maar met nog meer recht wordt ge- zegd, dat het zeker eenigen tijd duren zou, voordat door allen de voordeelen van den nieuwen toestand werden inge- zien. Hier of daar zou voldoende ijver ontbreken, om voor allen de noodige scholen op te richten.

En daarom stelt het Unie-rapport voor, dat op de gemeentebesturen de ver- plichting worde gelegd, om in de nog bestaande leemten te voorzien en dat aan die besturen de vrijheid worde ver- leend, om het beheer der school aan een eene plaatselijke commissie op te dragen.

Men kan echter gerust veel sterker spreken, dan in het Rapport geschiedt. Ook al werd eene schoolwet in den geest van het Unie-rapport ingevoerd, dan zouden toch in verreweg de meeste plaatsen de meeste scholen gemeente- scholen blijven in dien zin, dat zij be- heerd werden door den gemeenteraad. Vele geloovige ouders zouden, evenals de Socialisten, ongetwijfeld gebruik ma- ken van het recht, om zelfden scholen op te richten. Maar duizenden bij duizenden zouden het beheer hunner scholen aan de gemeenteraden overlaten, en hoegenaamd geen lust of behoefte ge- voelen, om zelfden zaak ter hand te nemen.

Feitelijk zou de tegenstelling tusschen openbare en bijzondere school, zij het dan ook niet langer in financiële zin, blijven bestaan. En het is juist die tegen- stelling, die geheel en al verdwijnen moet. Gemeenteraden moeten natu- urlijk wel optreden, waar eene minder- heid of groepen van minderheden van ouders geen school kunnen oprichten. Maar overigens moet de eisch zijn, dat de ouders zelfden school beheeren.

Daarom is het al te zwak gezegd in het Unie-rapport, dat de gemeentebe- sturen slechts optreden, voor zoover de ingezetenen niet zelfden in hun onder- wijs voorzien, en dat hun de vrijheid verleend wordt, om het beheer hunner scholen over te dragen aan een plaatse- lijke schoolcommissie.

In plaats daarvan dient de conclusie te luiden, dat, wijl de school aan de ouders behoort en van hen behoort uit te gaan, de gemeenteraden binnen een bepaald aantal jaren het beheer der scholen hebben op te dragen aan plaat- selijke commissies, voor de verkiezing waarvan aan de belanghebbende ouders invloed moet worden toegekend.

Zoo alleen zou de tegenstelling van openbare en bijzondere school verdwij- nen, het beginsel der Antirevolutionaire partij volledig tot zijn recht komen, en de schoolstrijd duurzaam beëindigd wor- den.

Deze conclusie verdient de eerste plaats.

Daarbij sluit zich dan vanzelf die aan, welke ook in het gewijzigd Rapport werd opgenomen, dat op de lagere scholen van hen, die niet tot de onver- mogenden behooren, een proportioneel schoolgeld worde geheven, naar bij de wet vast te stellen regelen.

Alleen moet de wijze, waarop dit schoolgeld geheven wordt, niet gelijk thans in het Unie-rapport geschiedt, in het midden gelaten worden. Schoolgeld moet schoolgeld blijven, en dus niet van staatswege in den vorm van belasting maar door de schoolbesturen geïnd en beheerd worden.

Indien alzoo in de eerste plaats het

beginsel tot zijn recht komt, dat de school van de ouders behoort uit te gaan, en vervolgens, dat de ouders naar vermogen de kosten van het onderwijs hebben te dragen; dan bestaat er geen overwegend bezwaar, om het ontbre- kende, tot het bedrag der kosten van eene gewone, eenvoudige ingerichte lagere school toe, te laten aanvullen door het Rijk.

Wel is aan alle subsidie eenig gevaar verbonden. Maar principieel is zij niet ongeoorloofd te achten. Ook de staat heeft bij het onderwijs een plicht te vervullen. De subsidie, welke de Chris- telijke scholen sedert 1889 genieten, heeft de noodige vrijheid van opvoeding en onderwijs niet belemmerd. En het is onmogelijk, thans tot den toestand vóór de wet-Mackay terug te keeren.

Eindelijk kan dan in de vierde plaats de conclusie volgen, dat de uitkeering van de Rijksbijdrage slechts verbonden worde aan zulke voorwaarden, die de inrichting van het onderwijs vrijlaten en alleen strekken, om de besteding der gelden voor het beoogde doel te ver- zekeren. Daarbij is het dan van hoog belang, dat de subsidie van het Rijk aan de schoolbesturen worde uitbetaald, opdat de subsidie het karakter van sub- sidie behoude en de onderwijzers geen staatsambtenaren worden maar in dienst blijven van die corporatie van ouders, welke hen aanstelt en bezoldigt.

Indien wij te rade gaan met de bedoeling van de ontwerpers van het Unie-rapport, wijken de bovenstaande conclusiën niet principieel van de hunne af.

Zij toch wilden niet anders dan de waarlijk vrije school voor heel de natie. En al het bezwaar tegen hun Rapport kwam hierop neer, dat het door hen gekozen uitgangspunt, hun ondanke, tot zulke scholen leiden zou, waarin het recht der ouders hoe langer hoe meer voor het zeggenschap van den staat plaats zou maken.

Dit gevaar, dat naar sommiger oordeel althans aan het Rapport verbonden was, kan vermeden worden, als beginsel en uitgangspunt niet aan de wet van 1889 maar aan het Antirevolutionaire program wordt ontleend.

Daarmede gaat ook nog dit voordeel gepaard, dat alle voorstanders van het Christelijk onderwijs voort kunnen wer- ken in de richting, welke zij tot dus- ver gevolgd hebben. De malaise, waarin het bijzonder onderwijs verkeert, is niet in de eerste plaats een gevolg van de ontvangen subsidie, noch heeft zij haar oorzaak voornamelijk in de ge- breklijke subsidie. Want te oordeelen naar de klachten, die er opgaan, ver- keert het openbaar onderwijs, in weer- wil van al zijne voorrechten, in nog onhoudbaar toestand dan het bijzon- dere. Maar zij is hoofdzakelijk te wijten aan het vergeten en verwaarloozen van die dure plichten, welke de heilige re- chten der ouders vanzelf meebrachten.

Indien nu in zulk een toestand de aandacht van ouders, schoolbesturen en onderwijzers hoe langer hoe meer naar den staat wordt heengeleid en van zijne tuschenkomst het heil wordt verwacht, verlaauwt de liefde, verzwakt de energie, gaat het besef van verantwoordelijkheid teloor en wordt de vrijheid der school achtergesteld bij haar financiële voor- spoed.

De schoolstrijd is niet in de eerste plaats een politieke maar een zedelijke, gods- dienstige strijd; niet een strijd allereerst tegen de rechtsongelijkheid, hoe onbillijk deze op zichzelf ook zij, maar tegen het ongelooft en de zelfzucht buiten en binnen onzen eigen kring.

Indien wij tusschen deze beide worstel- lingen moesten kiezen, zou het nog te bezien staan, welke de voordeelste en de vruchtbaarste was.

Want, de Standaard heeft het pas te- recht herinnerd, de strijd om de vrije school voor heel de natie, ook zelfs in den geest van het Unie-rapport, zal een ernstig karakter dragen en niet zoo spoedig tot overwinning leiden, als velen verwachten.

BAVINCK.

DE HELD DER HULPE.

„Ik heb hulpe besteld bij eenen held.” Ps. 89 : 20b.

In dezen Psalm wordt op heerlijk wijze de lof des Heeren bezongen. Vooral wordt gewaagd van Gods goedertierenheid en waarheid, van zijne hoogheid en macht, en van zijne gerechtigheid.

Ook wordt er in gesproken van het- geen David als een voorbeeld van den Messias wedervaren is. In onzen tekst spreekt de Heere bepaald van Davids verhooging, van de bevestiging en duur- zaamheid van zijn rijk. Evenwel zijn er in dezen Psalm vele zaken te ver- heven dan dat zij alleen het oog zou- den hebben op de tijdelijke regering van David, en de hulp, die hij tot ver- lossing verleenen zou. Aan Davids tegenbeeld, aan den Messias moet wor- den gedacht.

Ons tekstwoord is kort, maar krach- tig. In weinige woorden bevat het

vele zaken. Het wijst ons op den door God bestelden *Held der hulpe*.

Er zijn steeds helden geweest. Niet slechts de Heilige Schrift, maar ook de geschiedrollen der volkeren gewagen er van.

Wie is de held, van wien sprake is in den tekst?

David, Isai's zoon, maar wij zeiden het reeds, als voorbeeld van Christus. Christus komt dikwerf onder zijn naam voor.

Hij was een der uitnemendste mannen van het Oude Verbond. Ondanks zijn droeven val, bijzonder godzalig. »Man naar Gods hart,» niet in zijn gruwelijke zonde, maar in zijn diepgang berouw. Hij was een held van zijn tijd. Gods uitverkorene, ook om als profeet en dichter en zanger zijn volk te dienen, en het als koning voor te gaan in de goede paden.

Het was niet zonder Gods wijze beschikking, dat straks Salomo hem opvolgde. Als afschaduwing van den Christus, vormt de geschiedenis van David en Salomo één geheel.

De geschiedenis van David is die van aanhoudenden strijd, vaak bange worsteling; die van Salomo daarentegen een van rust en vrede. David stelt ons den Christus voor in zijn vernedering, smaad, vervolging en strijd; Salomo wijst ons naar zijn triomf, en naar de heerlijkheid zijns rijks heen.

Christus is dus de Held.

Een held in onze natuur.

Een eklekloos heilig held; ons in alles gelijk, uitgezonderd de zonde.

Waarachtig God. Zoon des Eeuwigen, zelf God; met den Vader, die Hem genereert, en den Heiligen Geest, die uitgaat van den Vader en den Zoon, God zelf.

God en mensch in eenigheid des persoons; de persoon des Zoons Gods de menselijke natuur aangenomen hebbende; God, zich openbarende in het vleesch; het vleesch geworden Woord, — aanbidd, aanbidd mijne ziel, 't is een heilig mysterie, het wonder: de Held is de God-mensch.

En alleen Hij kon de heldendaden verrichten, die ons tot hulpe noodig waren.

David kon tegen leeuwen en beren strijden. Goliath verslaan. Maar Christus heeft den helsen Goliath geveeld. De vloeken der wet heeft Hij doorstaan. In het gerichte Gods is Hij niet bezweken. De op Hem geladen zondenschuld eener verloren wereld heeft Hij gedragen. Den dood ontnam Hij zijn prikkels. Het graf kon Hem niet kerkeren. M. e. w. zonde, wereld, dood en duivel overwon Hij, en alle, alle beleten voor het zalig worden van zondaren, voor het behouden van verlorenen nam Hij weg. Hij deed een afgesneden zaak op aarde. In Hem verheerlijkt zich een rechtvaardig God, door het rechtvaardigen van goddelozen.

En zoo weet Hij dadelijke hulp te brengen.

Het heil door zijn Middelaarsarbeid teweeggebracht, past Hij toe. Door zijn Geest en Woord. Hij heeft macht over het hart, over het zondige, van het leven Gods vervreemde, het onwetende en tegen den dienst des Heeren gekante hart. Macht over alles, waarvan dat hart moet worden verlost, en waardoor het moet worden geregeerd.

Hulpe beduidt niet alleen den *bijstand*, die aan iemand bewezen wordt; maar ook de bevrijding van wat drukt, en de toebrenging van wat ontbreekt.

Deze Held wederbaart en brengt tot bekeering. Hij roept van den doolweg en doet wandelen in het midden van de paden des rechts. Hij bedekt de schulden met zijne gerechtigheid, en verheerlijkt hen, door heilgende genade, inwendig. Hij troost in allerlei wegen van kruis en druk, en bemoeit waar het leven vol raadselen blijkt, of te midden van een vaak hevigen strijd, of bij het dreigen van een storm. Hij bewaart ondanks alle gevaren op weg naar den hemel, en eenmaal leidt zijn hand de hemelsche heerlijkheid binnen.

Ik, zegt God, heb hulp besteld bij een held, en wijst in dat woord naar zijn welbehagen, naar zijn eeuwig, vrij en onberouwelijk welbehagen heen. Naar het verbond der genade. Die Held is verkoren van voor de tijden der eeuwen, aangekondigd sinds de ure der zonde, afgeschaduwd op talrijke wijze, verbeid door profeten en koningen, gezonden in de volheid des tijds, bekwaamd naar zijn menscheid; en in Hem, en in de hulpe, die Hij brengt, is en wordt de naam verheerlijkt. Desgenen, uit, en door, en tot wien alle dingen zijn, en die in dezen weg der hulpe van goedertierenheid en recht doet zingen.

(Wordt vervolgd.)

NOTTEN.

Politieke Beschouwingen.

't Sprak haast van zelf, dat nu het dapper legerij van Cronjé door de geweldige overmacht van de Engelschen onder Roberts tusschen Kimberley en Bloemfontein was opgeruimd — het voor de andere troepen der Burgers bij Ladysmith, Colesberg en Stormberg niet langer mogelijk was hunne posities aldaar te handhaven. Wel bleven zij tegenover elken aanval der Engelschen zich handhaven. Maar wijl de resterende afdeelingen Vrijstaters in Roberts naaste omgeving te weinig talrijk waren gebleken om hem en zijn leger van Bloemfontein of het Noorden van den Vrijstaat af te houden, moesten zij den Colesberg en Stormberg en zelfs de belegering van Ladysmith en het leger van Witte opgeven, om zich tegenover Roberts te kunnen concentreren met eenigszins voldoende macht. Dat waren alzoo de droeve gevolgen van Roberts stoute omtrekkende beweging, waar tegenover alleen dit niet weinig betekenend feit staat, dat de Burgers nergens waar zij ook de genoemde posities opgaven, genoodzaakt waren terug te trekken. Overal konden zij zich schitterend handhaven tegen elken aanval van Buller, Clements of Gatacre. Hoe ook Buller snoefde van overwinning en »volledige overwinning» bij Ladysmith — de Burgers konden daar zoowel als elders zonder eenig betekenend verlies aan materialen en zelfs zonder verlies van manschappen zich terugtrekken naar de grensbergen van Natal, naar de Orange-rivier, of tegenover Roberts, terwijl de Engelschen op niet één punt in staat waren hen betekenend te vervolgen door de groote verliezen die zij hadden geleden. Dit is een feit, dat eenig is in de krijgsgeschiedenis en der Boeren bevelhebbers niet grooten roem overdekt. Aan Roberts kostte de ommanting van Cronjé meer aan manschappen dan Cronjé er bij zich had, en aan Buller meer dan 5000 man om Ladysmith vrij te maken; een poging, die nog niet eens zou gelukt zijn, als Joubert met zijn mannen niet ware afgetrokken, gelijk straks is gezegd.

Van ontmoediging bij de Burgers is dan ook, Gode zij dank, geen sprake. President Krüger heeft de korpsen een kloek woord doen toekomen in vertrouwen op God, en van her- en derwaarts trekken zij zich rustig samen tegen Roberts en de zijnen bij Bloemfontein.

Dat echter juist daar een hoofdschlag zou worden geslagen gelooven wij niet, of het zou door ongekende omstandigheden moeten veroorzaakt worden. Noordelijker is de bodem tot verdediging voor de Burgers veel beter, en zij dienen ook 't oog op het Westen gericht te houden, waar een sterke afdeeling der Engelschen in de richting van Mafeking oprukt tot ontzet. Doch al gelukte dezen dit ook, de Burgers zouden daardoor beter in staat zijn, met het ontkenen deel van Cronjé's Burgers hun voortgang naar Transvaal te stuiten.

Intusschen zal nu eerst de strijd recht beginnen, met een volharding en moed, als velen niet hadden verwacht. Hoe Noordelijker de Burgers komen, hoe sterker zij, naar den mensch gesproken, zijn.

Aan de Zuid- en Westgrens heeft overigens Roberts succes er niet toe kunnen leiden om de opgestane Burgers daar de wapenen te doen neerleggen. Zij blijven trouw, terwijl anderen, nu niet weinig geprikkeld door 't stout optreden der Engelschen, sterk zinnen op verzet. In 't Zuid-Westen van de Kaapkolonie rukken dan ook in aantal toemende korpsen dieper die kolonie in, om betekenende punten te beheerschen, granen aan de Engelschen te ontrukken, en misschien wel hun spoorverbinding met de Kaap te bedreigen.

Van interventie van de Mogendheden is dan ook gelukkig voor de Burgers nog geen sprake. 't Volgende bericht is daarvoor o.a. ten bewijze.

In de Italiaansche Kamer stelde de afgevaardigde Basdari, van de uiterste linkerzijde, een vraag, waarvan de strekking was, te weten of men voornemens was woorden van vrede te spreken tusschen de Boeren en de Engelschen.

De Minister van Buitenzaken, markies Visconti Venosta, antwoordde, dat hij de gevoelens van den heer Basdari ten volle waardeert, maar van oordeel is, dat tot een actie in den gewenschten geest slechts kon worden overgegaan, wanneer de omstandigheden daartoe geschikt lijken. Hij geloofde dat de tegenwoordige omstandigheden niet aan deze voorwaarden voldoen.

En ook van Noord-Amerika's President is evenmin iets te verwachten als van Duitsland of Rusland of Frankrijk. Zeker is dit een groote schande voor de Christelijke naties, een ontzettend bewijs voor het voortkruiken van een altoos recht verkrachtend egoïsme. Maar laat ons dankbaar zijn om de Burgers. Een interventie zou hen thans niets beter maken. Integendeel, verzwakken. De strijd moet uitgedreden.

Moge hij, onder Gods zegen, tot een goede uitkomst leiden!

Hoeveel geld intusschen de oorlog kost aan Engeland, leert het volgende:

De Minister van Financien, Sir Michael Hicks Beach, diende Maandag de begroting in. Hij raamde het tekort over het jaar, eindigde 31 Maart 1900, op 18 miljoen pond en de uitgaven van het komende jaar op 154 miljoen pond. De uitgaven in verband met den oorlog werden op 60 miljoen geraamd. De inkomsten op den bestaanden grondslag der belasting op 116,900 pond. De Minister stelde daarom voor de inkomstenbelasting te verhoogen tot 1 shilling per pond sterling. Het zegelrecht op contracten ook te heffen van contracten omtrent den verkoop van producten; de belasting op bier te verhoogen met 1 sixpence per gallon; het recht op buitenlandse sigaren met 1 sixpence per pond en dat op thee met 2 pence per pond.

De opbrengst van deze nieuwe belastingen wordt geraamd op 12,300,000 pond. De schatting van het amortisatiefonds in verband met enkele afloopbare annuïteiten zou de uitgaven verminderen met 4,640,000

pond. De schatkistbiljetten tot een bedrag van 8,000,000 zouden worden hernieuwd, zoodat nog 35,000,000 pond, dat is 420 miljoen gulden! moet worden geleend.

De Minister stelde voor een zekere som op te nemen, door uitgifte van bonds of effecten, betaalbaar in een zekeren termijn, 10 jaar niet te boven gaande. Hij stelt geen bijzondere maatregelen voor de terugbetaling van deze leening. Deze maatregelen zouden voorbarig zijn, zoolang niet het totaal der verplichting bekend is en zoolang men niet weet welk deel der verplichting voor rekening van Engeland zal komen en welk deel gevoegelijk geëischt kan worden van Transvaal.

Men ziet, de Burgers moeten ook financieel liefst verpletterd!

De Minister besloot met de opmerking, dat de Regeering er zeker van was, dat het Huis voor geen opoffering terug deinken zou, en zich niet zou verzetten tegen eenigen maatregel, die de eer van het land en de plicht van het rijk eischte....

En ten slotte nog iets over N. Amerika. In de afgelopen week heeft het Amerikaanse Huis van afgevaardigden met 172 stemmen tegen 161 een ontwerp aangenomen, waarbij de invoeren van Portorico met een invoerrecht ter hoogte van 25 pct. van het Dingley-tarief worden belast. Daardoor zijn de suiker- en de tabakplanters der Unie beschermd tegen de concurrentie, doch is de bevolking van het eiland, die men van het Spaansche juk heette te bevrijden, getroffen in haar hoofdbron van bestaan. Het heeft dan ook, gelukkig, reeds niet aan protesten ontbroken. De democratische afgevaardigde Richardson heeft het aannemen der wet als een daad van kwade trouw bestempeld tegenover het volk van Portorico, dat de Amerikanen als bevrijders had ingehaald. Hij heeft gewezen op het ongrondwettige om een eiland dat een deel van het Amerikaansche grondgebied is geworden, aan een uitzonderingstarief te onderwerpen, en noemde ten slotte de vrijheid van het Amerikaansche volk zelf bedreigd door de bij voortdurend zich uitbreidende en voortschrijdende macht der trusts. Derhalve stelde hij voor de suiker uit Portorico, Cuba en Hawaï vrij van rechten te verklaren, en in de Unie zelf het opkopen van alle suiker in één hand te verbieden. Yergeefsche moeite, — Have-meyer, »de suikerkoning», en de protectie-onistenbond hebben het gewonnen.

Mac Kinley moet echter nog de wet bekrachtigen. Enkele Conranten protesteerden tegen de wet, en waarschuwden den President voor het strenge vonnis der openbare mening.

Mac Kinley, aan dien wijk gehoor gevend, heeft dadelijk tot het Congres het verzoek gericht de inkomsten, uit de invoerrechten voortvloeiend, aan te wenden ten bate van het eiland. Het Huis van Afgevaardigden nam een dergelijk voorstel onmiddellijk aan, maar de ontevredenheid is er niet door vermindert, wijl het onrecht er niet door weggenomen is.

In onze Tweede Kamer verdedigde de Minister 't ontwerp om den *leerplicht* zeer krachtig. Hij bleef, ook al stunde de geheele rechterzijde tegen, het ontwerp *nationaal* noemen.

Wonderlijk idee! De socialist schijnt nog niet bereid voor te stemmen. Blijft dit zoo, dan loopt het ontwerp gevaar!

NOORDTJII.

Buitenlandsche Kerken.

»De zedelijke godsdienstige ondergang van het Engelsche volk.» Onder dit opschrift geeft de »*Algem. Evang. Luth. Kirchenzeitung*» een artikel over de houding van het Engelsche volk in zake den oorlog. Wij geven het in hoofdzaak terug, om te doen zien, dat in betrekking tot den oorlog in Zuid-Afrika de staatskerk met de regering van Engeland op den weg van leugen en geveinsdheid vandert.

»Zondag 11 Februari zou voor het Engelsche volk in 't algemeen als een boetedag worden uitgeschreven, maar dit plan werd verijdeld door den invloed van eenige invloedrijke personen. Zulk een boetedag kon als een bewijs van verslagenheid over de gelede nederlagen beschouwd worden. En Engeland is niet verslagen, wil wel niet bukken. Engeland behoeft en wil geen boete doen. Daarom heeft men inplaats van een boetedag, op bevel van de Koningin, maar de voorstellen der Aartsbisschoppen, alleen een biddag gehouden. In het gebed, dat den voorgangers voorgeschreven is, heet het: »Bescherm de families van hen, die in den krijg zijn en lenig alle nooden met uwe vertroosting, verlicht het lijden van hen, die gedwongen zijn te lijden, en laat den tijd spoedig komen, dat de oorlog oploopt en onder alle menschen op de aarde vrede heerscht.» Over boete en belijdenis van zonden vindt men geen woord.

Inplaats van een »woof» van schuldbelijdenis wordt in dat gebed gezegd, dat het Engelsche volk »schier tot vertwijfeling gebracht werd door een machtigen heidenschen vijand.» Het is sterk, dat de Rome, Protestantische Boeren »een heidenschen vijand» genoemd worden. Zij, uit wier lagers de Psalmtonen in het Engelsche kamp gehoord worden, zoodat Engelsche soldaten er door getroffen worden; die iederen morgen met gebed beginnen en den dag biddend eindigen; zij, wier President Kruger bij den aanvang van den oorlog een algemeen boete- en bededag houden liet; zij, die door hun President worden opgewekt tot vertrouwen op God en vermanend, om zich steeds naar het Woord van God te gedragen; zij, die aldus voorbereid ten strijde trokken, worden in Engelsche gebeden een heidensch volk genoemd.

»Is het niet genoeg, dat de onwaarheid paleizen en hutten beheerscht, dat Ministers en Generaals geheel de wereld met een donkeren vloed van nooit gekende leugenachtige berichten over stroomen; moet de leugen ook in de kerken gedragen worden? Hebben de Engelsche Aartsbisschoppen niet gevreesd en zich niet geschamd de leeraars en gemeenten op te leggen met een leugen voor God den Heere te verschijnen? Eerst weigert men zich te verootmoedigen, dan neemt men de toevlucht tot een waarlijk Godslastertlijk gebed.

»Waarom is het in Engeland gekomen, dat zich met zijne Zending onder de Heidenen een naam verworven heeft, dat door zijn Bijbelgenootschap miljoenen ten zegen geweest is? En thans dit diep verval, dat zich verkoopen aan het tegenstaan van de waarheid, deze huichelaarij tot voor de altaren!

»Maar ook deze laatste schijn, alsof men van God in den hemel hulp begeerde, was voor den nationalen trots nog te veel. Er laten zich hartstochtelijke protesten hooren, dat Engeland niet noodig heeft »noch van den hemel noch van de menschen» hulp te vragen. Nooit in geheel de wereldsgeschiedenis heeft een Evangelisch volk zoo lastertlijk de hulp Gods en de schuldbelijdenis van zich afgewend als thans het Engelsche volk, en dat in 't gezicht van de naderende gerichten Gods.

»Wel zijn er nog de zeventienduizend, die hun knieën voor de afgoden der volkshoofdaardij niet gebogen hebben. Een hunner schrijft: »Elken Zondag worden in de kerken gebeden gelezen, maar het zijn gebeden zonder bezieling. Wij zijn van gevoelen, dat het van eene Christelijke natie een misdadig geweest is, met een andere Christelijke natie een oorlog aan te gaan op zoo nietige gronden, en dat wij zullen moeten boeten door te lijden en verslagen te worden. Wel moeten wij nu onzen soldaten de overwinning toewensen, want wij beseffen, dat geheel het bestaan van Engeland er van afhangt. Wij zijn geslagen en hebben ontzettend geleden; bijna iedere familie in Engeland is in rouw gedompeld; wij hebben onze beste zonen verloren, maar in weerwil daarvan moeten wij nu voorwaarts; wij kunnen niet ongedaan maken, wat onze regeering gedaan heeft.»

»Een ander, Dr. Horton, Congregationalistisch predikant in London, schreef in »*Daily News*»: Ook kan ik niet ontkennen, dat de geest, waarin onze troepen uitgezonden worden, met den kreet: »Wreket Majoeen» op de lippen, ongeluk verwachten doet. Ik beken met smart en schaamte, dat er misstanden in ons nationaal leven zijn, tot wier tuchting de tegenwoordige bezettingen bestemd zijn. Eene groote menigte van ons volk heeft God verlaten. Bij hen heeft de dwaze suoverij op krijgstoerusting en schepen en manschappen en geld de plaats van het vertrouwen op den levenden God ingenomen. Daarom kan ik mij geen heilzamer beweging voorstellen dan een tijd van verootmoediging en gebed, zoodat die in de dagen der Puriteinen in tijden van nationale ontroering volgde. Ik kan wel zeggen, dat de Vrije kerken in dezen geest ook zonder officiële aanwijzing alzo doen zullen.»

»Dezelfde Dr. Horton heeft later op den kansel o.m. het volgende gezegd: »Het Britsche rijk zal instorten, als men de grondslagen der gerechtigheid, die het sluiten, schudt. Sedert zes maanden wordt de geest der natie met opzet door leugen bedorven, en men spreekt met de grootste schaamteloosheid over de zedelijke wetten. De grootheid van een volk kan zoo min als de grootheid van den enkel mens naar de uitgestrektheid van zijne bezittingen geschat worden. De grootheid van een volk moet veel meer tot maatstaf dienen. Nog nooit heeft de geschiedenis een vreemde schouwspel geboden dan dat een groote natie den oor- of verklarde, om haar invloed in mijnnegelegenheid te versterken.»

»Dit zijn slechts enkele stemmen en zij sterven weg in het stemmen-gewarrel der groote menigte, die noch naar gerechtigheid noch naar God vraagt, aan wier hoofd de Engelsche regeering staat. Wij verstaan het, dat de regeering niets van boete hooren wil, want boete is niet slechts een gebed om vergeving van schuld, maar een beslist terugkeeren van den ingeslagen weg. Dit beteekent hier — ten aanschouwen van geheel de wereld zich verootmoedigen en den onrechtvaardigen oorlog dadelijk tot een vreedzaam einde brengen.»

Dan haalt het blad aan, wat in het Parlement is gezegd, om de onrechtvaardigheid van dezen oorlog aan te toonen, maar toch de meerderheid een Chamberlain steunde, die met de grootste onbeschaamdheid den oorlog rechtvaardigde, zoodat deze misdadige bewerker van den oorlog met eere uit de vergadering kwam, die hem had moeten veroordeelen.

»Uit alles blijkt, dat Engeland zich niet verootmoedigen wil, alles meent te kunnen doen met zijn kanonnen, met alle boetprediking spot en de hulp Gods veracht. Het haalt echter den ondergang over zich, hoe ook de naaste uitgang zijn moge. Maar Engeland is verblind en ziet niet, tegen wien het strijdt, onder welke veilige bescherming de Boeren staan, omgeven door een muur van gebeden, zeker in het vertrouwen op de hulp des Almachtigen Gods. Er wordt zeer veel voor de Boeren gebeden. Het is niet meer bloot een strijd met kanonnen tegen kanonnen, maar een strijd van de Godvergetenheid tegen het Godvertrouwen. Wij weten, wat God beloofd heeft; daarom maken de laatste berichten van het oorlogsveld, die voor Engeland gunstiger luiden, ons niet onrustig. Er zal nu des te meer gebeden worden en des te heerlijker zal de uitgestrekte arm des Heeren zich openbaren, wanneer Hij dat kleine volk tegen zijn overmachtigen en overmoedigen vijand helpt. Dit is juist Gods eer, met weinigen te helpen, waar menschen dikwijls weinig hoop hebben. Hij kan nog doen als ten tijde van Hiskia, toen de gezanten van den koning van Assyrie in hun vermetelheid vroegen, wie Israël uit de hand van Sanherib zou verlossen?»

SCHOLTEN.

P.S. Bovenstaande is geschreven tijdens te berichten over de insluiting van Generaal Cronjé. Nu dit met zijne overgave geëindigd is, hebben zich ongetwijfeld bij allen, die bidden geleerd hebben, de gebeden voor de Boeren vermenigvuldigd.

S.

Te Barcelona in Spanje bestaat reeds 20 jaren een Evangelisch ziekenhuis, dat voor alle Protestanten openstaat. Het grootste deel der patienten, dat te arm is om te betalen, wordt gratis verpleegd. Daar het echter niet bepaald door de een of andere Evangelisatie-vereeniging gesteund wordt, moet de directie afwachten, wat vrienden haar doen toekomen. Sedert drie jaren geven de vreemdelingen te Barcelona, een stad van 500.000 inwoners, wel contributies, doch deze bedragen slechts een vijfde der jaarlijksche onkosten. Het gebouw ligt op een gunstige plaats in de stad. Doch door het aanleggen van een nieuwe straat moest men een stuk gronds koopen bij dit eigendom; dat op last van het gemeente-bestuur ook van een muur moet voorzien worden, 't welk een duizend gulden kost, die niet in kas zijn. In de 11 eerste maanden van 1899 werden 64 zieken opgenomen. Behalve die voor het bedienend personeel, zijn er 13 bedden en 10 kamers, welke zooveel mogelijk huiselijk en niet hospitaalachtig ingericht zijn. De jaarlijksche uitgaven bedragen 10000 francs. Vooral komen er veel zeevaarders van allerlei natie in dit gesticht. De predikanten Emptytz en Smith zijn directeuren. De directrice, een Zwitsersche ijverige diakones schreef in 't najaar: »Wij hebben 22 peseta's, à 47½ cent, in kas en vijf zieken in huis.» Giften zijn dus niet overtoollig, wanneer men die voor dat gesticht wil zenden.

Pastor Wettstein opende den 29 October j.l. te Monaco de Duitsche godsdienstoefeningen, die voortaan daar geregeld Zondag-voormiddag zullen gehouden en eens per maand ook nog 's namiddags. De Evangelische gemeente van Monaco komt, zoolang hare kerk nog niet voltooid is, in eene zaal bijeen, waar 19 November de predikant Dutoit van Nizza de eerste Fransche godsdienstoefening hield.

De Roomsche Congregatie in Frankrijk heeft twee miljoen kinderen op hare scholen; honderdduizend grijsaards in hare gestichten; zestigduizend weeskinderen worden verzorgd; en tweehonderdvijftigduizend armen worden door haar geholpen. De Protestanten zeggen echter, dat deze aalmoezen een bron van rijkdom zijn voor de Congregatie.

Prof. A. M. Wheeler van Yale-University zeide te Hartford, Connecticut, in een rede voor de Boerenzaak, o. a.: »De Engelschen zijn ontzettend verward en meenen, dat zij het éénige volk op aarde zijn....» Deze éne rede is alreeds genoeg om te vreezen, dat hun wereldheerschappij zal gaan afbrokkelen.

Onlangs deed Rev. Hugh Price te St James-Hall een beroep op zijne toehoorders om voor zekere doel een gift af te zenden. Eene dame, die ziek was te Sydenham, maar per telefoon den godsdienst aanhoorde, zond hem hierop den volgende morgen een wissel van 10 pond. Zoo deed ook een baron, die op een afstand van drie uren de preek aanhoorde, in het belang der Inwendige zending te Londen, en deed den predikant dezelfde som toekomen. Een beschamend voorbeeld voor hen, die niet ter kerk kunnen komen en meenen, dat zij daarom ook van Christelijke handreiking vrij zijn, in stede van die gift toch wekelijks af te zenden en te doen komen, waar ze behoort.

De Protestanten der Oostzee-Provinciën ondervinden voortdurend kwellingen van wege de Russische magistratuur. Totnu toe werden alleen de predikanten vervolgd, thans treft men ook de lidmaten. Verscheidene onderwijzers zijn verbannen en men telde in December l.l. reeds een dertigtal lagere scholen, die op hooger order gesloten werden, totdat de gemeenten Grieksche kandidaten voorstellen om de Protestantische onderwijzers te vervangen. Ondanks deze moeielijkheden houden de Protestanten in de westelijke Provinciën zich kloek en geven hunnerzijds treffende bewijzen van hun vertrouwen op een betere toekomst. Zij verzamelden in enkele dagen alleen in de stad Riga onlangs 60000 gulden, om in de voorstad een nieuwe Luthersche kerk te bouwen.

Washington-district, dat geen drankzalen heeft, heeft ook geen schulden en geen gerechtscosten voor crimineele vervolging. Mahaska-district, dat even groot is en 100 drankzalen heeft, is onder schuld bedolven; heeft 50000 gulden 's jaars gerechtscosten, en de gevangnissen zijn zoo vol, dat de ledige kerkers van Washington plaats moeten geven aan Mahaska.

Men rekent in Rome op een bezoek van 300,000 pelgrims bij het a. s. jubilee, dat door den Paus in 1900 bevolen is. Het laatste 25-jarig jubilee was dat van 1825 onder Leo XII. Pius IX kon het in 1850 niet vieren, omdat hij pas als verjagde Paus was hersteld, en de revolutie nog te zeer in gang was. In 1875 was het te kort geleden, dat Rome door Italië als hoofdstad was vermeersterd. Men besluit hieruit, dat de Paus zich steeds meer schijnt naar de nieuwe politieke toestanden.

De Anglicaansche bisschop van Bristol heeft onlangs op een samenkomst van de Congregationalistische Unie het »Onze Vader» gebeden en den zegen uitgesproken. De zuivere Anglicanen zijn daar zeer boos om, en beweren, dat de bisschop daarom, volgens de wetten, gevangenschap verdient.

De heer Rohde, predikant te Carlsruhe, constateerde op een kerkelijk congres, dat het Protestantische Duitschland slechts één predikant heeft op 2000 inwoners, terwijl de Roomschen naar zielen-aantal den pastoor

op 1000 inwoners hebben. In 93 steden heeft elke predikant 4 à 5000 personen, ja soms 16000, voor zijn pastorale verantwoording. De nationale kerk moest dus alle andere Methodistische, Baptistische en Pietistische kerken wel dankbaar zijn, omdat zij zooveel meer menschen plaatsen en be-
arbeiden.

Men maakt alom opmerkingen over het toenemen van het Pan-Islamisme onder leiding van zendelingen van den Turkschen Sultan, die vooral in Syrië sedert een tiental jaren de landverhuizing uit Algerië en Tunis begunstigt. In China zijn reeds 22 miljoen Chineesche Mohammedanen. Men vreest, dat de Mohammedaniseering van China in Europa eerst geloofd zal worden, als het te laat zal zijn.

De zending Mercadier beschrijft in een Evangelisatieblad aldus een zijner tochten voor zijn arbeid in de Fransche kolonie van Annam. — Een Chinees en zijne vrouw maken de equipage uit van een samyan, een driehoekige schuit, die niet alleen hun vaarttuig maar ook hun woning is. Het mobilaar is alles behalve weelderig en bestaat uit een groote waterkruik; een aan den voorsteven opgerolde matras, zoo dun als een mat; eenige kisten om hun rijst in te doen en een zeer groot watervat. Zij hebben ook een altaar, waarbij zij hun tsin-tsin of hulde, aan Buddha bewijzen.

In een kooi hebben zij een haan en twee kippen en een prachtige getijgerden kater, die er zeer gelukkig uitziet. Het anker van de schuit bestaat uit twee houten haken met een platten steen in 't midden, en ligt naast het watervat.

De arme menschen sloven zich uit om een gemakkelijk hoekje voor mij gereed te maken. Zij hebben een plank dwars gelegd en daarop een zindelijk kleed om een zitting voor mij te maken. Dat is waarlijk luxe. Om mij te beschermen tegen de vinnige blakering der zon, hebben zij een mat opgezet, die boven mijn hoofd een halfroond dak vormt. De Chinees neemt mij op zijn sterke schouders en zet mij met allerlei voorzorgen in zijn boot.

De man roeit van voren en de vrouw staat aan den riem van achteren, die tot roer dient. De notendop schommelt voortwaarts en een uur later wiegelen wij op de groote wateren en hooren niets meer dan den kadsanslag der riemen en het gekraak der oude planken van het schip.

Mijne schippers zijn ware zeewolven. Ik tracht met hen te praten in het weinige Annamietisch dat ik ken; maar zij verstaan er, als vele Chineezers, niets van. Nu en dan zegt een goedwillig lachje op hun bezaankleurig gelaat tot mij alles, wat zij kunnen zeggen.

Den 5 Maart j.l. werd aan de Universiteit te Lausanne tot Doctor in de Theologie gepromoveerd de heer G. Keizer, Candidaat aan onze Theol. School, op eene dissertatie over *Franciscus Turrettinus*. Dr. G. Keizer wordt deze week weder te Kampen verwacht, en stelt zich vanaf heden beroepbaar voor de Gereformeerde kerken in Nederland.

Militair Tehuis te Kampen.

Ontvangen van het Nederl. Bijbelgen. 2 groote en 4 kleine Bijbels, ten gebruike der bezoekers van ons Tehuis.

Weder hartelijk dank voor deze gift, waar we zoo telken jare op kunnen rekenen.

Namens het Bestuur,
H. v. Olst, Penningm.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van C. te Almelo f 1,—
Met dankzegging deze gave vermeldende, deelen we mede, dat we voor eenige dagen een zeer bemoeiigend schrijven uit Paramaribo hebben ontvangen, waarop we bij leven en welzijn eerlang hopen terug te komen.

Laten inmiddels de vrienden van het Godsrijk het ons mogelijk maken aan het einde van het jaar weer tal van Kalenders te kunnen verspreiden.

E. KROPVELD.
Waddingsveen, 2 Maart 1900.

ADVERTENTIE.

Heden overleed in zijn Heer en Heiland, onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwdvader en Grootvader

R. H. STUTVOET,

in den ouderdom van 84 j. 5 m., vanaf 1863—1888 Ouderling der Ger. kerk alhier.

Namens Kinderen en BehuiddKinderen,

Wed. W. STUTVOET—
WOLTHUIS.

VEENDAM,
21 Febr. 1900.

Na een smartelijk doch geduldig lijden is in den Heere ontslapen, in den ouderdom van 70 jaar,

Geesje Scholten,

Weduwe van Ds. K. K. REDDER. Wij hopen den Heere te zien.

Namens wederzijdsche Familie,

KLAAS JANS REDDER.

St. PHOOST,
1 Maart 1900.

Na eene ongesteldheid van nog geen uur, overleed mijn geliefde Echtgenoot en onze beminde Vader, Behuwd- en Grootvader

JACOB PRINS Pz.,

in den ouderdom van 71 jaar en 4 maanden.

Een gezegenden echt van 46 jaar mochten we samen genieten. Rijk waren we van God in hem gezegend, en troostrijk is ons de gedachte, dat dit plotseling sterven hem een groot gewin was.

Wed. A. PRINS
geb. SPORKSTRA,

Kinderen en Kleinkinderen.

ANDIJK,
24 Febr. 1900.

Deze is strekkende tot algemeene kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

Heden overleed, tot onze diepe droefheid, na eene kortstondige ziekte, zacht en kalm, onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer

Jan van der Wal,

in den ouderdom van ruim 71 jaren.

De wetenschap, dat hij inging in de eeuwige heerlijkheid en nu geniet de ruste van het volk des Heeren, lenigt onze smart.

Wed. B. VAN DER WAL—
JONKER.

Mede namens Kinderen, Behuidd- en Kleinkinderen.

's-HEERENBROEK,
1 Maart 1900.

Het heeft den vrijmachtigen God behaagd, na een lijden van enkele dagen, door den dood van mijne zijde weg te nemen mijn eenige Dochter

ZWAANTJE,

in den ouderdom van 22 jaar.

Zwaar treft mij dit verlies, maar de hoop op een zalig wederzien lenigt mijne smart.

De diepbedroefde
Wed. J. B. MEIJER—
VINKER.

DEN HAM,
4 Maart 1900.

Heden overleed zacht en kalm, in den ouderdom van ruim 53 jaren, onze geliefde Echtgenoot en Moeder

Jannetje Wisse.

Dat hare hoop gegrond was op Christus' gerechtigheid, troost ons in dit zoo droefte verlies.

K. HOUTERMAN
en Kinderen.

BIGGEKERKE,
4 Maart 1900.

Voor de talrijke bewijzen van deelneming, ondervonden gedurende de ziekte en bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot, Vader en Behuwdvader, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Namens de Familie,
Wed. B. JANSE—
DE NOOIJER.

GOES,
Maart 1900.

COMPAGNON

wordt er gezocht door iemand, die in 't Noordelijk gedeelte des lands een bloeiende zaak heeft, en een fabriek zoekt op te richten.

Benodigd kapitaal f 20.000. Brieven franco, letter F, Uitgever van de Bazuin te Kampen.

Wegens zeer treurige omstandigheden, wordt op zeer goeden stand te 's-Gravenhage, voor duizend gulden ter overname aangeboden, een ruim beklante, goede winstgevende zaak in geconserveerde en versche

GROENTEN,

Aardappelen en Fruit, met allerlei benodigdheden, flinken winkelvoorraad en volledig ondericht. Ruime winkel en woning. Huurprijs zeer billijk. Zondags gesloten. Brieven onder A 830. Bureau Haagsche Courant, DEN HAAG.

TE KOOP

voor bijtijken prijs een zeer groote

AMERIKAANSCH KACHEL,

zeer geschikt voor groote zaal of kleine kerk. Te bevragen onder motto „Melios“ aan den Uitgever van de Bazuin te Kampen.

KENNISGEVING

aan Jongelingen of Ouders en Voogden, wier Jongelingen met Maart te 's-Gravenhage in dienst worden gesteld.

De Vereniging voor Samenkomsten van militairen van Gereformeerden huize, verzoekt beëid, bij de opkomst in Maart, zoo spoedig doenlijk opgaven te mogen ontvangen, van de namen der Jongelingen, die te 's-Gravenhage in dienst zijn gesteld, met aanwijzing bij welk deel van het leger zij zijn ingelijfd.

Het Locaal der Samenkomst is

Bazilaan 9 h.

Namens de Vereniging voornoemd,
C. J. VAN ROODE J., Secretaris,
Jan van Nassaustraat 119
's-Gravenhage.

Ter uitdeeling aan kinderen op Zondagsscholen worden aanbevolen de

Gekleurde Cents-Prenten

over de Bijbelsche Geschied. O. & N. Test.

Bij toezending van het bedrag worden ze franco verzonden door ZALSMAN te Kampen.

Boek- en

Handelsdrukkerij

VAN DE

Uitgeversmaatschappij

„DE VECHT“

Bruckelen. Direct. P. MOBACH.

(Uitgave van het Geref. Traktaatgenootschap

„FILIPPUS“)

Beveelt zich beëid

aan voor de levering

van alle voorkomende

Drukwerken.

Prakt. werk. — Vlugge bediening.

Concurrerende prijzen.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

DENKT AAN UWE BELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofsbelijdenis,

DOOR

W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22½ Ct.
25 Ex. à 20 Ct.; 50 Ex. à 17½ Ct.
100 Ex. à 15 Ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR IEDER

die ernstig de zaligheid zoekt.

DOOR

J. A. JAMES.

Vierde druk. 60 cent.

Bij getallen tegen verminderten prijs.

GESCHIEDENIS DER HERVORMING

DOOR

MERLE d'AUBIGNE.

Zeven flinke deelen.

Deze 7 deelen worden door mij aangeboden, zoover de voorraad strekt, gebonden voor slechts

vijf gulden.

Niet per stuk f 5,—, neen te zamen 7 deln f 5,— gebonden. Vroeger besteedde men minstens daarvoor f 25,—.

Zend spoedig postwissel, eer ze uitverkocht zijn, dan is het te laat.

Op den postwissel moet staan: „HERVORMING.“ Levering franco thuis.

T. SLAGTER te Kollum.

Wat zegt de Schrift?

Onder dezen titel verschijnt bij Gez. MEERBURG te HUSUM een Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord, 16 bl. v. 2. kol. royaal 80. met omslag; f 1,50 p. jaar; onder red. van Prof. L. LINDEBOOM. No 1 is. op aanvraag, ter kennismaking te bekomen bij den uitgever. Wie vijf abonnees bezorgt, ontvangt den eersten jaargang gratis. Advertentiën 10 ct. per regel; bij abonnement, minder.

Spoedige opgave van teekening wordt vriendelijk verzocht.

DE KAMPER

BOEK-ENSTEENDRUKKERIJ

van **ZALSMAN**

is het beste adres voor alle

soorten drukwerk.

Bekeningen, nota's, kwitanties, briefhoofden, briefkaarten, enveloppes, advieskaarten, naamkaartjes, wissels, circulaire's, programma's enz. enz. worden net, vlug en goedkoop franco geleverd door het geheele rijk

Bij D. A. DAAMEN te ROTTERDAM

is verschenen: een belangrijke nieuwe uitgaaf, welke bij de meeste Boekhandelaars voorhanden is en ter inzage te bekomen n.l. het EERSTE deel van

Het Leven van C. H. Spurgeon.

een werk, dat ongetwijfeld ieder de belangstelt in de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan, gaarne zal willen bezitten. Wie kennis maakte met de voortreffelijke geschriften van dezen prediker bij uitnemendheid, die voor zeer velen ook in ons land ten zegen is gesteld en duizenden heeft getroost en gesticht, zal zeker van zijn zoo rijk begenadigd, merkwaardig leven iets meer willen weten.

Welnu, bovenvermeld boek bevat daarvan de uitvoerige geschiedenis, door hemzelf beschreven, met platen en portretten versierd, tegen uiterst lagen prijs. Men vrage bij zijn Boekhandelaar of den Uitgever het Prospectus aan, waarin alle bijzonderheden zijn vermeld.

Bij den Uitgever W. VAN DER PLOEG te APPINGEDAM is verschenen:

EENIGE GRONDWAARHEDEN

DER

Christelijke Godsdienst,
IN OVEREENSTEMMING MET
Gods Woord, de Belijdenisschriften,
Calvijn en andere onzer Geref. Vadersen

EN DAARMEDE VERGELEKEN

de beschouwingen van Dr. KUYPER, DOOR

H. HUISMAN,

Oud-ouderling en lid der Geref. gemeente te Appingedam.

348 bladzijden, postformaat. Prijs f 1,—, franco per post f 1,10.

Verkrijgbaar bij alle soliede Boekhandelaars.

OUDERLINCEN.

Schaft u aan: **HANDELINGEN** van het **Reger-Ouderlingen-Congres** (1888) bevatt. behalve uitvoerig verslag van al het verhandelde, de volgende referaten: Dr. v. d. BERGH. Arbeid in en buiten de gemeente. Ds. G. RINGALDA. Het ambt d. Ouderlingen. Ds. A. v. VERLO. De roeping en vereischten d. Ouderlingen n. h. Woord. W. A. VROUWLIJK. Over idem. Ds. G. VLUG. De verhouding v. d. Ouderling tot de andere ambtsdragers. 86 zeer compres gedrukte blz slechts 40 cent. Alom te ontbieden of tro. na ontv. postw. van den uitgever **J. H. DUNK**, te Rotterdam.

8 BROCHURES 75 cent
in plaats van f 3,90.

GIJZEN. Kerkformatie (50 bladz.) 40 ct. voor 10 ct.; Zestien Amsterdamsche resolutiën (55 bladz.) 50 ct. voor 15 ct.; TEN HOOFF. Afscheiding en doeleantie (154 bladz.) 90 ct. voor 30 ct.; Afscheiding of doeleantie (113 blz) 60 ct. voor 20 ct.; VAN N.S. De volheid des tijds (38 bladz.) 20 ct. voor 10 ct.; VAN VELZEN. Open brief inzake het ambt der overheid (16 bladz.) 25 ct. voor 10 ct.; Verdediging en toelichting van eene zinsnede uit art. 36 der Nederl. Geloofsbelijdenis (72 bladz.) 60 ct. voor 20 ct.; Gelegenheidsrede (56 bladz.) 50 ct. voor 15 ct.

Ieder brochure wordt op ontvangst van het bedrag franco toegezonden tegen de daarbij vermelde prijzen. Wie al de 8 stuks verlangt, zende postwissel van slechts 75 ct., waarbij staat „BROCHURES“ aan den boekh.

T. SLAGTER te Kollum (Fr.)

GOEDE BOEKEN

voor veel verminderden prijs.

FUNCKE, Paulus te water en te land, gebonden f 3,— thans f 1,90

FUNCKE, Zielestrijd en Zielvrede, gebonden f 3,— thans f 1,90

FRANCKEN, Kern der Christleer, gebonden f 1,30

JAMES, Geschenk van een Christ. vader aan zijne opwas-

sende kinderen, f 4,40 thans f 2,20

JAMES, Het Huisgezin. Bestuur en vermaningen aan al

dezelv's led-n, f 3,60 thans f 1,80

JAMES, Gids voor Jongelingen, die het ouderlijke huis

verlaten. f 1,40 thans f —,60

Complete uitgave van de Officiële stukken betreffende

den uitgang uit het Ned. Herv. Kerkgenootschap, f 5,—

BOSTON, Vier-voudigen staat, f 2,—

v. VELZEN, Feeststoffen, f 1,75

JACOB GROENENWEGEN, Lofzangen Israëls f —,45

BEECHER STOWE, Kleine vossen in 't gezin f —,75

Vierstemmig Psalmboek, gebonden f 2,50

VERHAGEN, Geschiedenis der Geref. Kerk f 5,—

Men zende postwissel aan ZALSMAN te KAMPEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

in Leven Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1,00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1,75. De tweede druk, met zeer duidelijke letter, slechts f 1,00.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1,— wordt het franco verzonden door den uitgever.

f 0,95 franco.

franco f 0,95.

EEN SCHAT.

BAXTER, CUMMING, Mc. CHEIJNE, JAMES, KNAP, KRAIJENBELT, MEADE, NEWTON, SPURGEON.

BAXTER. Wat is de Hemel? 15 ct.

CUMMING. Zalig onze jonge dooden. 40 ct.

Mc. CHEIJNE. Der geloovigen blijdschap in God 15 ct.

JAMES. Een wel doorgebrachte Zondag, een voorsmaak van den Hemel. 15 ct.

KNAP. Het eenzaam bidden. f 1,—.

KRAIJENBELT. Afscheidsroet 15 ct.

— De ware Zielespijs. 60 ct.

— Het vertrouwen der geloovigen. 25 ct.

— Gedachtenisrede 25 ct.

MEADE. De bijna Christen ontdekt. 50 ct.

NEWTON. Lofzang der gezaligden. 30 ct.

SPURGEON. Uit de schatkamers van David. 40 ct.

Ziedaar een 12-tal boeken, dat oorspronkelijk f 4,30 kostte en daarvoor reeds niet te duur was.

Maar nu — om dit degelijk pakket onder aller bereik te brengen, bied ik het aan voor slechts

vijf en negentig cent.

Inderdaad, een ongekend aanbod.

Wie de n. schat van gezonde, degelijke lectuur in zijn bezit wenscht, make spoed en zende postwissel, waarbij staat: „EEN SCHAT“ aan

T. SLAGTER te Kollum.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN

ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Prod. te Kampen.

Prijs f —,75.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door Ds. F. Drost te Vlaardingen f 119,50;

door den heer G. J. van Goor te Kampen f 148;

door den heer W. W. Waarsma te Sas-

senheim f 45,50; door den heer T. Kuiper te Hilversum f 3,70;

door den heer A. Hoogenboom te Honselerdijk uit Naaldwijk f 34,50;

uit Honselerdijk f 125; uit 's-Graven-

zande f 24 samen f 83,50, p. post ont-

vangen f 116,60.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Geref. kerk te Groningen A f 64,07;

van idem te Groningen B f 17,88½;

van idem te Hoogkerk f 4,58; van idem te Aduard f 4,25;

van idem te Zuidbroek f 6; van idem te Ten Boer f 11,89;

van idem te Kielwindeweer f 4; van idem te Haren f 5,92½;